

K POUŽITÍ POHYBLIVÝCH ODŘADŮ ZATARASOVACÍCH

Jedním z rozhodujících bojových prostředků pozemního vojska nepřítele je obrněná technika, zejména tanky a bojová vozidla pěchoty. Tato technika je nejlépe přizpůsobena pro vedení bojové činnosti v konvenční i jaderné válce, zabezpečuje vysokou manévrovost a údernou sílu pozemního vojska. Proto její ničení bude jedním z hlavních úkolů našich vojsk.

Jedním z efektivních způsobů ničení obrněné techniky nepřítele je její ničení pomocí ženijních výbušných zátarasů.

Zřizování výbušných zátarasů věnuje výšenou pozornost i Rozkaz soudruha ministra národní obrany, který ženijnímu vojsku ČSLA (mimo jiné) ukládá zaměřit přípravu „... na zvládnutí taktiky a způsobu rychlého zřizování výbušných zátarasů.“

Tento úkol zdůrazňuje význam rychlého zřizování výbušných zátarasů v soudobých podmínkách vedení boje a operace. Proto jej chápeme jako jeden z nejvýznamnějších úkolů ženijního zabezpečení.

Výbušné zátarasy jsou hlavním druhem zátarasů.

V systému zátarasů se zřizují ve spojení s nevybušnými zátarasy, přirozenými překážkami, ničením objektů, se systémem palby a se zřetelem k manévru vlastních vojsk. Základ systému zátarasů v soudobém boji tvoří protitanková minová pole, která se zřizují na pravděpodobných směrech útoku nepřítele a doplňují se manévrem zátarasů v průběhu boje a operace. Za útoku se zřizují minová pole k přehrazení směrů protiztečí a protiúderů nepříte-

le. Manévr zátarasy se uskutečňuje nejčastěji zasazením pohyblivých odřadů zátarasovacích (POZ). O efektivnosti jejich použití svědčí příklady z Velké vlastenecké války. V jejím průběhu byla rozpracována taktika bojového použití pohyblivých odřadů zátarasovacích, které se staly velmi účinným prvkem bojových sestav k odražení nepřátelských tankových protiztečí a protiúderů.

V bitvě u Kurska v průběhu obranného boje uplatnily ženijní jednotky manévr zátarasy v širokém měřítku. Tak např. u 13. armády bylo organizováno pět pohyblivých odřadů zátarasovacích. Jimi zřízená minová pole vyřadila za 6 dnů bojové činnosti 295 tanků a samohybných děl, 70 automobilů a další bojovou techniku nepřítele.

Podle zkušeností z Velké vlastenecké války bylo z tanků zničených na minových polích 30–35 % zničeno na předem zřízených minových polích a 65–70 % na minových polích zřízených pohyblivými odřady zátarasovacími. Na každý tank zničený v minovém poli připadalo 350–400

kusů PT min v předem zřízených minových polích, anebo 120–150 min položených v průběhu bojové činnosti.

Při posuzování významu minových polí pro ničení tanků bereme též v úvahu pokrok ve vývoji minového materiálu. V období Velké vlastenecké války bylo účinky výbuchu protitankové miny poškozeno pojezdové ústrojí a došlo k zastavení tanku. Vlastní ničení této techniky a její osádky bylo úkolem protitankového dělostřelectva.

Moderní protitankové miny jsou konstruovány tak, aby jejich výbuch zničil tank i jeho osádku.

V současných podmínkách je POZ stálým prvkem bojové a operační sestavy (od stupně pluk až po front) ve všech druzích boje (operace).

Je určen pro zřizování výbušných zátarasů a ničení na předpokládaných směrech útoku a protizteči (protiúderů) nepřátelských tanků. Kromě toho zřizuje výbušné zátarasy k zajištění čar rozvinutí vojsk, boků, styků a mezer, čar obsazených vojsky v průběhu boje apod.

Vytváří se z ženijních jednotek vybavených ženijními zatarasovacími prostřed-

ky, v některých případech může být vybaven i vrtulníky. Počet, složení a materiální zabezpečení pohyblivých odřadů zatarasovacích na jednotlivých stupních velení — viz **tabulku 1**.

Úkoly pohyblivého odřadu zatarasovacího mohou plnit v případě potřeby také další ženijní jednotky, vybavené zatarasovacími prostředky nebo improvizovaným způsobem, s použitím skluzů upravených na dopravní technice.

Druhý POZ na stupni armáda a front se může vytvářet z jednotek ženijních praporů ženijní brigády, v kterých je organicky začleněno po 8 soupravách univerzálních minových ukladačů na nákladních automobilech.

Počet mechanizačních prostředků pro manévr zátarasy na jednotlivých stupních velení vychází z požadavku, mít možnost přehradit tankodostupné směry, úseky a pásma bojových sestav nepřátelských sil o jeden stupeň nižších, než je vlastní stupeň velení.

Počet organických mechanizačních prostředků pro manévr zátarasy na stupních divize a armáda — viz **tabulku 2**.

Tabulka 1

Údaj	Pohyblivý odřad zatarasovací				
	msp	tp	divize	armády	frontu
Počet vytvářených POZ	1	1	1	1—2	1—2
Síla vyčleněné jednotky do jednoho POZ	žč bez ždr		zamínovací četa	žzpr	žzopr bez 2 odtarasovacích rot
Počet UMU na OT/NA	2/1	3/—	4/—	24/—	—/24
Počet min v jedné pokládce	480	360	480	2 880	5 760
Celkový počet min pro POZ (2—3 pokládky)	1 440	1 080	1 440	8 600	17 280

Tabulka 2

Mechanizační prostředek	Celkem		
	msd	td	armáda (varianta 2 msd, 2 td)
UMU na OT	13	15	80
UMU na NA/MUP	3	1	40/10
Počet min v jedné pokládce všech POZ	2 280	2 040	21 600

Plánování použití POZ

Použití odřadů v přípravě a vedení boje a operace vychází z plánu ženíjního zabezpečení, ve kterém se manévry zátarasů plánuje na celou hloubku operace v souladu s rozhodnutím vševojskového velitele a s přihlédnutím k ženíjním opatřením nadřazeného stupně. V období plánování musí NŽS (NŽV) také důkladně zvážit terénní podmínky, vyhodnotit směry vhodné pro vedení útočné činnosti tankovými jednotkami nepřítele a výhodné terénní čáry k přehrazení těchto směrů.

Podrobně plánují NŽS (NŽV) použití pohyblivých odřadů zatarasovacích na období přípravy boje a operace a do bližšího úkolu. Konkrétní úkoly odřadu plánuje NŽS (NŽV) v součinnosti s NRVD, s cílem sladit činnost POZ a PTZ při přehrazování možných směrů protiztečí a protidůderů nepřítele.

Pohyblivému odřadu zatarasovacímu určuje NŽS (NŽV) prostor rozmístění, pochodovou osu (směr přemístění), předpokládané směry činnosti a čáry zaminování (rozvinutí).

K přehrazení předpokládaného směru protizteče nepřítele se plánují na všech stupních velení 2–3 čáry minování, jejichž vzdálenosti se pohybují od 2 do 5 km.

Zásady použití POZ a jejich možnosti

POZ uskutečňuje manévry zpravidla v součinnosti s PTZ nebo samostatně.

Minová pole může zřizovat před palebnými postaveními protitankových prostředků, částečně i na křídlech palebných postavení do vzdálenosti maximálně 1,5 km, minimálně 500 m, tak, aby všechna zřízená minová pole byla postřelována palbou protitankových prostředků. Nemůžeme počítat se zásahem odřadu vedle palebné čáry PTZ k rozšíření přehrazeného směru.

Podstata součinnosti POZ a PTZ spočívá ve sladění systému protitankových překážek se systémem protitankových paleb, v časovém sladění činnosti obou prvků bojové sestavy a ve vzájemném poskytnutí ochrany při plnění bojového úkolu.

Proto před zásahem velitel POZ s velitelem PTZ vyvíjí na čáru rozvinutí PTZ a upřesňuje s ním místa a pořadí zřizování minových polí, způsob překrytí činnosti POZ, způsob odjezdu POZ do prostoru soustředění a součinnosti signály. Po tomto dohovoru upřesní velitel pohyblivého odřadu zatarasovací úkoly jednotek v terénu.

V současné době se zejména v členitém terénu používá zřizování několika krát-

V obraně je účelné první čáru minování pohyblivého odřadu zatarasovacímu pluku stanovit na přístupech k druhému postavení, pro divizní armádní POZ na přístupech ke třetímu postavení.

Největšího významu nabývá plánovací činnost odřadů v obraně a při odrážení agrese nepřítele, kdy je třeba dosáhnout na tankových směrech velké hustoty minování.

V těchto případech úkoly pro pohyblivé odřady zatarasovací vyplnou z plánu zatarasování, který zpracovává oddělení ženíjního vojska armády.

Velitel pohyblivého odřadu zatarasovacího plánuje činnost v pracovní mapě, na stupni armáda front v plánu bojového použití útvaru. Tyto bojové dokumenty musí obsahovat:

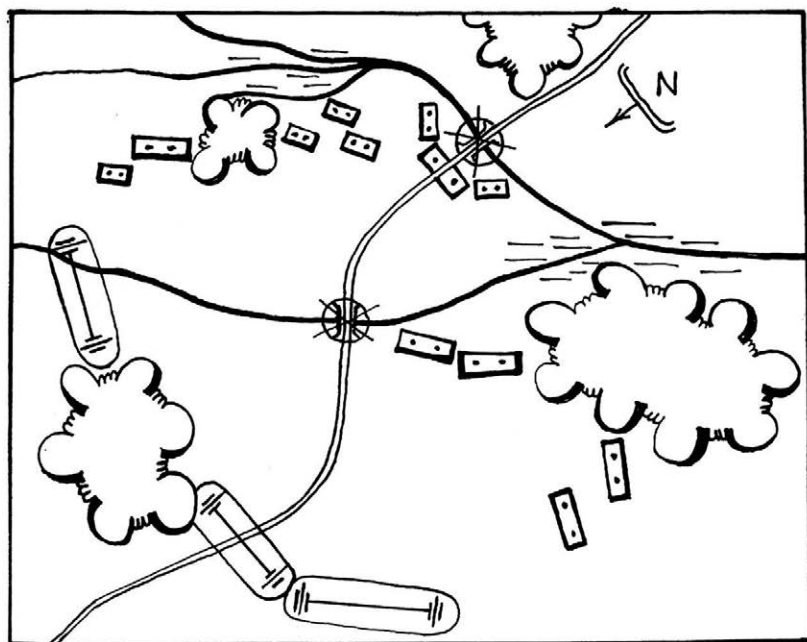
- plánované čáry zaminování,
- pochodové osy,
- prostory rozmístění POZ,
- časy pro přehrazení směrů,
- způsoby kladení minových polí,
- organizaci POZ,
- materiální technické zabezpečení POZ,
- otázky součinnosti,
- způsob spojení a signály.

kých minových polí v délce 50–150 m, členěných do hloubky a šířky, zatímco v rovinatém terénu můžeme zřizovat minová pole v délce 500 m i více. Schéma zřizování minových polí v členitém terénu viz **obr. 1**. Schéma zřizování minových polí v rovinatém terénu — viz **obr. 2**.

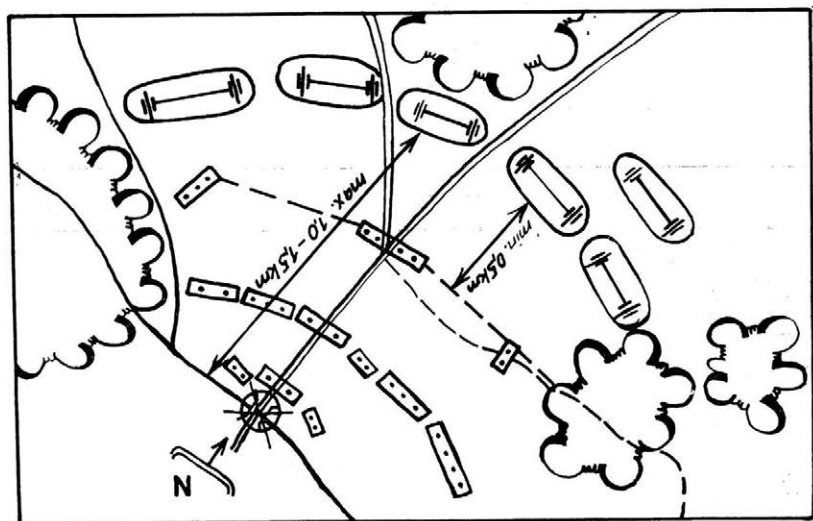
V poslední době se řada velitelů chyběně domnívala, že neúčinnějším a nejvýhodnějším způsobem je zřizování jen krátkých minových polí. Rozhodující pro volbu délky minového pole jsou terénní podmínky pro jeho zřízení a možnosti vedení účinné palby protitankových prostředků do prostoru minového pole.

Hustota minových polí vychází v prvé řadě z počtu zatarasovacích prostředků, počtu min a šířky přehrazovaného směru. Současnou normou je stanovena hustota 1, ve výjimečných případech může být i nižší, nesmí však klesnout pod 0,7.

V průběhu vedení boje a operace POZ klade minová pole povrchovým způsobem. V období před zahájením bojové činnosti, při dostatku času a síly může i POZ miny zapouštět. V tomto případě se rychlost kladení snižuje 3 až 5krát.



Obr. 1



Obr. 2

Jako stálý prvek bojové (operační) sestavy plní POZ úkoly ve všech druzích boje (operace).

Před zahájením bojové činnosti zřizuje zátaras a připravuje ničení v zabezpečovacím pásmu, na předem určených postaveních, před předním okrajem až na celou taktickou hloubku s důrazem na prapory prvního sledu. Vede průzkum terénu pro manévry zátaras a připravuje materiál k zatarasování.

V průběhu útoku POZ postupuje za prvním sledem daného stupně na ohroženém boku a je připraven k zatarasování a ničení na čarách určených nadřazeným velitelem. Při zasazení druhého sledu (zálohy) je POZ přibrán k ochraně zasazovaného druhého sledu.

Při pronásledování POZ postupuje na ohroženém boku a je připraven zřítit výbušné zátaras na cestách odchodu nepříteli a na směrech jeho možných protiútek a protiúderů.

Při zahájení střetného boje se vysunují POZ na předpokládané směry útoku nepříteli a připravují se ke zřízení výbušných zátarasů.

V průběhu boje mohou také zřizovat zátaras při upevnění dobytých čar.

Vklíní-li se nepřítel do obrany, pohyblivé oddáry zatarasovací se přesunují podle nařízení nadřazeného velitele nebo NŽS (NŽV) na předem určené nebo dodatečně nařízené směry a čáry minování, zřizují minová pole a zabezpečují ničení.

Zřízení výbušných zátarasů hlásí velitel POZ nadřazenému veliteli NŽS (NŽV). Při vedení obrany o tom současně uvědomí velitele útvaru (svazků), v jejichž obraně úseku jsou zátaras zřizovány.

Rychlá informace o zřízení minových polí má velký význam pro správné hodnocení situace a rozhodování v průběhu boje a operace. K předání spěšných informací, jejich záznamu a vyhodnocování je třeba využít spojovacích prostředků a výpočetní techniky organicky začleněné na stupních divize až front. Praxe ze spojeneckých cvičení ukazuje nutnost zavést k tomuto účelu nové jednotné dokumenty o minových polích a zatarasování vůbec.

POZ v síle ženijní čety může zřizovat minová pole na jednom směru, kde je těžiště položeno na zatarasování komunikace, která směřuje od nepříteli k postavení PTZ, a k ní přilehlého tankového terénu. Přitom může zřítit několik minových polí, připravit k ničení most a částečně zatarasovat i tankový terén nebo položit miny na možných objížďkách. Jen výjimečně může zřizovat minová pole na dvou směrech.

POZ v síle ženijní roty může zřizovat minová pole na 2 i 3 směrech a současně s tím připravovat k ničení 2 až 3 silniční objekty.

Možnosti POZ na jednotlivých stupních velení — viz **tabulku 3**.

Po skončení zásahu se POZ přesunuje do určeného prostoru, kde se připravuje na další plnění úkolu.

Po odražení nepřátelského útoku nebo protizábrat (protiúderu) a ústupu nepříteli, POZ na rozkaz NŽS (NŽV) zvedá položené miny a obnovuje zásobu min.

O zřízení minových polích se požaduje polní náčrt a podle taktické situace se minové pole označí značkami. Při ponechání minového pole se zpracuje i záznam o zatarasu.

Tabulka 3

Údaj	Pohyblivý oddíl zatarasovací			
	pluku	divize	armády	frontu
Vzdálenost prostoru soustředění od plánovaných čar zaminování (km)	3—5	8—12	15—20	20—25
Celková délka minových polí zřízených jednou pokládkou (km)	0,5—0,7	0,5—0,7	2,8—3,9	6,0—8,0
Celková doba pro provedení zásahu na plánované čáře zaminování (minut)	25—30	40	90—100	140—170
Doba potřebná k dosažení pohotovosti k dalšímu zásahu (h)	1,5	2,0	3	5
Četnost manévru na jednotlivých stupních velení	2 × za den	3 × za 2 dny	1—2 × za 2 dny	1—2 × za 3 dny
Při odražení protiúderu 2—3 × za den				

POZ v průběhu obrany může v určených prostorech působit samostatně k podpoře vševojskových útvarů. Aby mohl úspěšně plnit stanovené úkoly, musí mít dostatečnou samostatnost. Jeho velitel musí být zodpovědný nejen za položení min nebo za zničení objektů ve stanovených termínech, ale i za výsledky činnosti odřadu. Je třeba,

aby stále vyhledával nové způsoby co nejefektivnějšího použití svých prostředků. Proto kromě využívání informací od vševojskového velitele musí také sám organizovat průzkum nepřítele, aby v případě potřeby mohl přijmout správné rozhodnutí k manévru zátarasu.



Manévrem zátarasu můžeme dosáhnout překvapení nepřítele a způsobit mu značné ztráty na obrněné technice.

Zásah pohyblivého odřadu zatarasovacího v součinnosti s PTZ může při dodržení zásad použití těchto prvků bojové sestavy sehrát důležitou roli při odražení nepřátelských protiztečí a protiúderů.

Rozhodujícím činitelem pro splnění úkolu je čas, správné umístění minových polí v terénu, dostatečná hustota minových polí, technická úroveň zatarasovacích prostředků a materiálu, ale i úroveň odborné připravenosti velitelů a morálně politického stavu příslušníků jednotek.

Vědeckotechnická revoluce ve vojenství vytváří možnosti pro zvyšování úrovně vybavenosti POZ i PTZ novými perspektivními prostředky pro zatarasování i pro ničení obrněné techniky nepřítele. Tento proces jistě ovlivní i taktiku použití a možnosti POZ. Základním předpokladem pro efektivní využití nových prostředků je zvládnutí dosavadní teorie, využití zkušeností z předchozích válek i ze součinnostních cvičení a též možností výzkumu.